

Notitie voor Forum Standaardisatie:
aanpak voor authenticatie en machtiging

Doel notitie

Bijgevoegde notitie van BZK en EZ gaat in op de aanpak voor authenticatie en machtiging bij overheidsdienstverlening.

De geschetste aanpak is uitgewerkt langs de volgende drie actielijnen:

1. DigiD burger;
2. GMV;
3. Authenticatie van en voor bedrijven.

1. DigiD burger

De huidige niveau's van betrouwbaarheid van DigiD blijken voor de meeste elektronische overheidsdienstverleners te voldoen. Een overheidsdienstverlener bepaalt zelf of DigiD voldoende betrouwbaarheid voor zijn dienst biedt (en welk niveau vereist is). Dat sluit aan bij de autonomie en verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan die de dienst aanbiedt (o.a. vastgelegd in de AWB). DigiD biedt op dit moment twee niveau's:

- 1) het basisniveau met wachtwoord, en;
- 2) het middenniveau met wachtwoord+sms (momenteel heeft DigiD 351 afnemers, 1 daarvan kiest voor het midden niveau, de rest voor het basisniveau).

Een uitspraak van de kort geding rechter over de aanbesteding van de elektronische functionaliteit op de eNIK en de inzet van de eNIK-gelden voor de exploitatiekosten van DigiD, OTP, Govcert, Bureau Standaardisatie etc. (allen in beheer bij GBO) maken dat een heroverweging van de plannen voor introductie van een eNIK (*hoogste niveau van DigiD*) op zijn plaats is.

De StasBZK heeft aangekondigd nog dit jaar te beslissen of en op welke wijze de eNIK wordt voortgezet. Momenteel vindt de voorbereiding van de besluitvorming plaats (in overleg tussen BZK/BPR, BZK/DRI en BZK/GBO). Beoogd wordt deze af te ronden voor het AO met de Tweede Kamer over de Voortgangsrapportage e-overheid begin november. Daarbij worden ook eventuele alternatieven (zoals het inschakelen van marktmiddelen waaronder internetbankiermiddelen; en het verbeteren van de registratieprocedure van DigiD-midden) betrokken, evenals de vraag voor welke overheidsdienstverleningsprocessen een dergelijk betrouwbaarheidsniveau noodzakelijk is (m.a.w. is er voldoende vraag). Te denken valt aan inzage van het EPD (VWS).

Planning

Besluitvorming over de toekomst van de eNIK valt te verwachten voor het AO over de Voortgangsrapportage e-Overheid begin november.

2. GMV (Gemeenschappelijke Machtigings- en Vertegenwoordigingsvoorziening)

Om het mogelijk te maken dat iemand een ander kan machtigen om voor en namens hem een elektronische overheidsdienst af te nemen, wordt er gebouwd aan een Gemeenschappelijke

Machtiging en Vertegenwoordigings Voorziening (GMV). De eerste overheidsorganisatie die op de GMV aansluit is de Belastingdienst. In de toekomst kunnen ook andere overheidsorganisaties aansluiten. De GMV is het sluitstuk van een stelsel van maatregelen om het probleem van “de DigiD van je buurman” te voorkomen. Opdrachtgevers van het project zijn Fin (Belastingdienst), EZ, LNV en BZK. Daarnaast wordt ermee voorkomen dat voorgevulde gegevens bij onbevoegden terecht komen.

De Belastingdienst zal de GMV in 2009 in een aantal pilots uitproberen. De Belastingdienst heeft een GMV nodig omdat ze - op het moment dat inkomensgegevens van de burger worden voorgevuld - van te voren zeker wil weten of de ander daadwerkelijk door de desbetreffende burger is gemachtigd. Dit om te voorkomen dat de gegevens van de burger worden ingezien door een onbevoegde. Wanneer deze pilots succesvol zijn wil de Belastingdienst de GMV begin 2010 inzetten bij de voorgevulde aangifte inkomstenbelasting.

Daarnaast heeft een veelheid van andere elektronische overheidsdienstverleners interesse in de GMV. Het gaat daarbij ondermeer om de toepassing Regelhulp (zodat gehandicapten, zieken en ouderen een ander kunnen machtigen om regelhulp namens hen te gebruiken), de Landelijke Voorziening Omgevingsvergunning (VROM) en toepassingen bij de IB-groep, de gemeente Amsterdam, en het UWV. Het ligt in de bedoeling in 2009 ook hier pilots mee uit te voeren.

Planning

Op basis van enkele succesvolle pilots zal vanaf 2010 een bredere uitrol gaan plaatsvinden door het aan laten sluiten van andere overheidsorganisaties op de GMV.

3. Authenticatie van en voor bedrijven

De benadering: EZ zet in op het (her)gebruik van bestaande authenticatiemiddelen om transacties tussen bedrijven en overheden via internet veilig en betrouwbaar te laten verlopen. We denken zowel aan bestaande publieke voorzieningen - zoals de naam wachtwoordcombinatie van de Belastingdienst - als aan oplossingen die in de markt voorhanden zijn (banken, mobiele telefonie, enzovoorts).

Eindbeeld voor de gebruiker: een gebruiker (bedrijf/organisatie) kan een authenticatiemiddel dat hij bij de ene e-Overheidsdienstverlener kan gebruiken ook bij een andere gebruiken. De realisatie van het authenticatiestelsel voor bedrijven biedt een oplossing voor de tekortkomingen van het huidige DigiD voor bedrijven. Voorkomen moet worden dat bedrijven met hun authenticatiemiddel maar bij één toepassing terecht kunnen (bijdrage aan AL-reductie).

Het programma e-Herkenning voor Bedrijven: om dit voor elkaar te krijgen wordt een programma e-Herkenning voor bedrijven ingericht. Zo kan snel vaart gemaakt worden met het oplossen van vraagstukken rondom e-Herkenning van en voor bedrijven en organisaties. Bij het inrichten van dit programma werkt EZ nauw samen met BZK, GBO, ICTU en KvK. Het programma zal uit een samenhangend pakket projecten bestaan die bedoeld zijn om

oplossingen te bieden voor vraagstukken rondom elektronische herkenning van bedrijven en instellingen in hun contacten met verschillende e-Overheidsdienstverleners. De op uitvoering gerichte deelprojecten van het programma worden ingebed in het programma e-Overheid voor Bedrijven (Antwoord voor Bedrijven).

Doel en aanpak van het programma e- Herkenning voor Bedrijven is: het formuleren van beleid en het inrichten van een adequaat instrumentarium gericht op het bij elkaar brengen van het aanbod van middelen voor elektronische herkenning van bedrijven en de vraag naar deze herkenning door e-Overheidsdienstverleners.

De aanpak voor de korte termijn is om verschillende sectorspecifieke nummers van overheidsorganisaties aan één authenticatiemiddel te koppelen via zogenaamde koppeltabellen. De gebruiker kan dan eenvoudig op het internet met één authenticatiemiddel bij vele partijen terecht (voor e-Overheidsdienstverlening). Op de middellange termijn komt er via het NHR een sectoroverstijgend nummer beschikbaar.

Planning: het uitgewerkte programmaplan zal eind november 2008 beschikbaar zijn voor politieke besluitvorming. In dit programmaplan staan de volgende acties centraal.

Drie acties programma e- Herkenning voor Bedrijven

- I. Publiek authenticatiemiddel voor bedrijven: om op korte termijn stappen te kunnen zetten wordt naar een beschikbaar (publiek) authenticatiemiddel gezocht wat breed ingezet kan worden voor bedrijven. Op dit moment wordt gedacht aan het gebruik van de naam-wachtwoord combinatie van de Belastingdienst (doelgroep kleine bedrijven). De Belastingdienst heeft een eigen authenticatiemiddel voor ondernemers. Iedereen die aangifte voor de loonbelasting moet doen, beschikt over een dergelijk middel. Alle zzp-ers hebben dit middel. Er zal scherp gekeken worden welke mogelijkheden en beperkingen het middel heeft, wat gedaan moet worden om het middel geschikt te maken voor overheidsbreed gebruik en welke afspraken omtrent beheer moeten worden uitgewerkt.

Planning: als blijkt dat het eigen authenticatiemiddel van de Belastingdienst voor ondernemers voldoet dan zal dit middel voor 1 juli 2009 worden aangesloten op generieke e-Overheidsvoorzieningen en specifieke overheidsdienstverleners die daarom vragen.

- II. Open stelsel zodat ook marktpartijen kunnen aansluiten: voorgesteld wordt om een 'open' stelsel van afspraken en technische voorzieningen uit te werken zodat ook marktpartijen in staat worden gesteld om authenticatiemiddelen aan te bieden. Werkende voorzieningen uit de banksector - zoals Ideal, het systeem van de banken voor internetbetalingen - zijn een belangrijke bron van inspiratie. Om een dergelijk systeem te laten werken, dienen afspraken gemaakt te worden met marktpartijen over bijvoorbeeld de kwaliteit van authenticatiemiddelen (vooral de wijze van uitgifte aan gebruikers) en het aansluiten van hun authenticatiemiddelen. Ook marktpartijen kunnen zo authenticatiemiddelen uitgeven waarmee de gebruikers van deze middelen bij de overheid terecht kunnen. Deze markt bestaat al en het toezicht op deze markt is bij de OPTA belegd. De markt kan in geavanceerde middelen voorzien (met 'toeters en bellen') voor bedrijven die de (eenvoudige) publieke voorziening (zie I) niet toereikend vinden. Uitgangspunt bij deze marktmiddelen is dat bedrijven / gebruikers zelf de lasten dragen voor het gebruik van de middelen die zij bij marktpartijen aanschaffen.

Planning: de eerste pilots worden aangesloten voor 1 juli 2009 op generieke e-Overheidsvoorzieningen en specifieke dienstverleners die daarom vragen.

III. Koppeltabellen inrichten om aan de slag te kunnen voordat het NHR gereed is:
voorgesteld wordt om koppeltabellen beschikbaar te stellen die nu al verschillende sectorale nummers van overheidsorganisaties kunnen verbinden aan een en hetzelfde authenticatiemiddel. Hiermee maken we het mogelijk dat één authenticatiemiddel in verschillende sectoren ingezet kan worden. Hiermee wordt een oplossing voor het 'digitale sleutelbos' probleem gerealiseerd. Zodra deze koppeltabellen beschikbaar zijn, kan direct begonnen worden en is wachten op beschikbaarheid van het NHR niet nodig.

Planning: voor 1 juli 2009 zijn koppeltabellen gereed.